

Зачаровані коні

Олесь Бердник

ЗАЧАРОВАНІ КОНІ

Феєрія

1. Чорний кінь

Уночі, уночі

Затишають всі плачі,

Затишає сміх і регіт,

Затиша зубовний скрегіт,

Сум і жалоба стиха,

Лиш Земля вві сні зітха...

Лише моторошні стуки

Рвуть сутінкову глибінь,

Грізні звуки-перегуки

Котяться у далечінь,

По нічних чаклунських луках

Скаче, скаче Чорний Кінь.

Все лягає під копита

Вороному скакуну,

Падає усе на світі

У бездонну прірву сну,

Котить просторінь відкрита

В сяйві зорянім луну.

Чарівному владареві

Все покірне на Землі —

Звірі, птахи і дерева,

Люди — лагідні і злі,

Діти, воїни сталеві

І пихаті королі...

Уночі, уночі

Спочивають всі мечі,

Замовкають тамбурини,

Спочивають гільйотини,

Гітлери, Наполеони,

І солдатські легіони,

І святкові передзвони,

Автострадні перегони —

Все змовкає в мить одну

Перед владним знаком сну...
Перед стратою страшною
Спить Джордано у темниці,
Серед темряви нічної
Орлеанська спить Дівиця,
Трибунали засинають,
В'язні і наглядачі,
Проститутки спочивають
У клієнтів на плечі.
Папа Римський в світі марень,
І у сні тяжким не зна,
Що святенницька тіара —
Чорного Коня луна...
Патріархи і сектанти,
Комуністи і царі,
І бездари, і таланти,
І п'яниці, й корчмарі —
Всі схиляються в покорі
В ту одну-єдину мить,
Коли Кінь проскаче Чорний,
Як іржання загримить.
У окопах, у темницях,
У льодах чи на лану
Тінь Коня впаде на лиця
І веде у прірву сну...
Від владичного іржання
Загораються зірки.
І пливуть серед смеркання
І галактики, й віки.
Мчать у нове існування
Мрії, почуття й думки...
І химери запліта
Гра свободи золота,
Дух щасливо засміється,
В небо вільно відліта,
І досяжною здається
Найвеличніша мета,
Стежка волі в'ється, в'ється —
Ясна, чиста і свята...
У Коня на хвості
Сяють зірки золоті,

У Коня на буйній гриві
Таємниці вічне диво,
Біль по втраченій меті,
І мелодії журливі,
І сподіванки щасливі
І утопії пусті...
Так з правіку скаче, скаче
У будучність Чорний Кінь,
А за ним регоче й плаче
Марноти зловісна тінь.
Чорний Кінь, напевно, зна,
Що його шалений біг —
Лише болісна мана
У пустелі без доріг,
Що сподіванки і мрії,
Наші марення і сни —
Лише духу сніговії,
Гук зловісної луни...
То куди ж він рветься вічно,
Потрясаючи світи,
Із іржанням тим закличним
Без надії і мети?!

2. Білий кінь
Знає Чорний Кінь з правіку,
Що за обрієм нічним
Вже багато літ — без ліку —
Скаче Білий Побратим.
Як зачує світ іржання
Злотогривого Коня,
Загорається світання,
Сяє знову сонце Дня.
Променистий б'є канчук
Понад мареннями й снами,
І стрілу вогнистий лук
Посилає у нестямі.
Білий Кінь по грудях скаче,
Як безжалісний тиран,
Хочеш, плачеш чи не плачеш, —
А виходь на Сонця лан.
Свої мрії заплітай

У іскристе мерехтіння,
У рослинний травограй,
У твариняче томління.
Нагромаджуй тіла масу,
У життя її неси:
Хижаки жадають м'яса,
Людям треба ковбаси,
Вошам — крові для смоктання,
Перепелів для царів,
Вченим — фактів для пізнання,
Хліба — для пролетарів,
І темниць для непокірних,
Для фанатиків — богів,
Гільйотин, ікон для вірних,
Нових кліток — для рабів.
Все викрешують копита
Сонцегривого Коня —
Хочеш чи не хочеш жити —
Мушиш жити навмання,
Несучи життя ладунки,
Не питаючи — куди?
А приймаючи дарунки
І страждання, і біди...
Сонце в небі променисте —
Знак на лобі скакуна,
Ніж незримого садиста,
Келех дикого вина,
Бо як вип'єш той напій, То зав'ється в серці змії,
І уже ти раб потреби,
І уже ти сам не свій!
То летиш в далеке небо,
Поспішаєш на двобій,
То втікаєш сам від себе
В заметілі світовій.
Та ні сльози, ні огида
Не врятують — плач не плач
Від вселенської кориди,
Де ти й торо і глядач!
Марні мрії та старання,
Все тебе наздоганя
Сонцепромінне іржання,

Стукіт Білого Коня...
Серед куряви страшної,
Що здіймає Білий Кінь,
Блискотить жахлива зброя
Для терзання поколінь,
Гримотять невинні війни,
Попелом стають міста,
Вічно в хаосі розбійнім
Тоне будь-яка мета.
З-під копит вихряться рясно
Іскри й гаснуть на льоту,
Тчуть ганебну і прекрасну
Глибину і висоту,
Долю радісну й нещасну,
І криваву, і святу,
І, сягнувши в душу власну,
Бачиш ти реальність ту,
Що всі прагнення й дороги,
І поклони і молитви,
Що всі ідоли і боги,
І славетнозвісні битви,
Що процесії й походи,
Хатки, палаци і храми,
Всі захоплення і моди,
І великосвітські дами,
Що усі величні плани
Будування й руйнування —
Зерна сонячного лану,
Гук шаленого іржання,
Стук копит багатомовний
Сонцегривого Коня,
Його прагнення невтомне
В даль зникаючого дня...
Так і скачуть понад світом
Чорний — Білий Скакуни,
Творять осінь, зиму, літо
І весну-красну вони.
Та даремні всі старання
Таємничих скакунів
Поеднати і світання,
І безодню дивних снів.

Подає Брат Брату голос
Лише в мрії, іздала, —
Не пускає інший полюс,
Сфери, простори й поля,
А від тої муки й болю
Обертається Земля...
Обертається невтомно,
Аж у серці мерехтить,
Обертається безмовно,
Може, вічність, може, мить...
Довгі дні, довгі дні
Плач, страждання і пісні...
Уночі, уночі
Затишають всі плачі...
Ой ті коні, чудо-коні!
Звідкіля біжать вони?
Чи втікають від погоні,
Чи шукають край весни,
Де не буде горя й муки,
Слів пустих і марних снів,
Де відкриють дивні луки
Тиші чарівницький спів...
То коли ж єднання диво
Прийде в змучені світи?
Де у миті нещасливій
Роз'єдналися Брати?

3. Правічний кінь
В каруселі історичній
Знемагає дух завжди,
Все питаючи трагічно —
Хто ми, звідки і куди?
Що таке і наше горе,
І томління, і водіння,
І галактики, і зорі —
Суть чи сонне мерехтіння?
Хто нас кинув у спіралі
Будування чи падіння,
Що таке космічні далі —
Суть чи сонне мерехтіння?
Як наш дух прийшов до тями

Серед грізної пустелі,
Серед зоряної ями,
На скривавленій постелі?
Це було чи не було?
Пояснити неможливо...
Вітром часу замело
Материнську давню Ниву,
Те Надвічне джерело,
Що зродило Духу Диво...
Де ж та мислі чудо-птиця,
Що розв'яже вузол снів,
Розгадає таємницю,
Грізну тайну Скакунів?
В каруселі днів-ночей
Нам розгадка, може, й сниться,
Але сонячна правиця
Геть змітає спогад цей...
І лише дитячі сни,
Міфи та казки незвичні
Нам приносять з далини
Ті осяння правічні,
Коли в зоряні світи
Із Праматерніх Глибин
Для творящої мети
Титанічний рушив Син...
Райдужне волосся в нього,
У очах і світло, й тінь,
У небачену дорогу
Вершника несе Пракінь —
Кінь, існуючий завжди,
Неуявний, мов кохання,
Кінь казкової ходи
І пісенного іржання...
Там, де ступить він ногою,
Загораються зірки,
І планети мчать юрбою
У періоди й віки.
Радість і любов завзято
Син-Титан у простір сіє,
В Лоно падають зернята,
А у Лоні — Тайна зріє...

Глибина і ширина
Вся пронизана волінням,
І не хаос вже вона —
А грядуще сотворіння.
Раптом виринув над Ланом
Із Прахаосу глибин
Весь насичений обманом
Мороку зловісний Син.
Голос ворога брехливий
Прокотився в тихім небі:
— Сіять Материнську Ниву —
То обов'язок для тебе...
Але є в моєму краї
Моторозна глибина,
Де ні світло не засяє,
Не прокотиться луна,
Де ні росту, ані тління,
Де ні радість, ані сум,
Де лише тяжкі томління
Ненароджених ще дум...
Щоб вони із лона сну
Вийшли в світло сього дня,
Дай мені на мить одну
Материнського Коня...
Щоб у прірві безнадії
Загорівсь творіння знак,
Подаруй мені надію...
Син сказав: — Хай буде так!
Мені Мати заповіла
Дарувати щастя всім,
Праконя чарівна сила
Хай у твій увійде Дім!
І як тільки Син Пітьми
Сів на Чудо-Скакуна,
В небі вдарили громи,
Прокотилася луна.
Сколихнулася глибінь,
Прокотились громовиці,
Тяжко заіржав Пракінь
Від страшної блискавиці,
Промайнула чорна тінь,

Від якої всі ми ниці...
Засміявся Син Хаосу,
А Титан лишився сам,
Припадав він до землиці,
І молився небесам,
Так лишається і досі —
На загадку всім вікам...
І у даль затупотіли
Чорний-Білий Скакуни,
На Землі замайоріли
Наші прагнення і сні.
Народилися у світ
Ясна тьма і безтьма...
Так і рушили в політ
Вічний пошук, вічна драма...
А Титан розсипав зерна
Материнського Дарунку
На походи, на модерни,
На ілюзії лаштунки,
На військові обладунки,
На теорії, концерни,
На імперії убогі...
І питає Син у Бога,
Чи ота страшна дорога
В Рідний Край його поверне?
У терзаннях, у борні
Не поверне, ні!
Від сподіванок про рай
Ти рятунку не чекай.
До далеких зірок
Ілюзорний твій крок.
В тиші атомних химер
Дух навіки твій завмер...
Ось тобі Чарівна Птиця —
Твого духу блискавиця.
Розпанахай серця сон,
Розірви віків полон!
І збагни, і збагни —
Твоя суть пірнула в сні.
І у тому сновидінні,
Там, де скаче Темний Кінь,

Втаємничено воління
Всіх минулих поколінь.
Тому світові химери,
Що в безвидності зоріє,
Треба відчинити двері
В світ свідомості і дії.
І духовний ураган
Об'єднає світ розпуки,
Материнський Чудо-Лан
Нам відкриє давні луки...
Всі поклони Ночі й Дню —
То розділена свідомість!
Лише іскорки Вогню
Нині маємо натомість.
Ми питаємо завзято
Все у Білого Коня,
Від одного хочем Брата
Те, що сам він догани...
І тоді, як в ночі яму
Падаєм від марноти,
В нас немає крихти тями,
Щоб збагнути СУТЬ МЕТИ.
Суть прихована у Краї
Вороного Скакуна,
Де вагітна знемагає
Сновидіння глибина...
Треба сповнить новим змістом
Ту страшну космічну яму,
Влить вогнисту кров іскристу
В наше серце, в нашу тямую...
Щоб воскрес Титан правічний,
Щоб відкрилися Скарби,
Треба сіять дух незвичний
Небувалої Доби!
Як полюбить Діва Ночі
Духа Сонячного Дня,
Знов побачать наші очі
Суть Правічного Коня!
У палаючій коханні
Об'єднуються вони —
І знемога, і повстання, —

Чорний-Білий Скакуни.
Блискавиця їх розбила,
Блискавиця їх з'єдна...
Все обійме Тайни Сила
Дух Один і Суть Одна!..

11 лютого 1978 р.